

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. IV. Præcipuæ objectiones solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

suæ subsistentiæ relativæ, per quam constituitur, & ab alia distinguitur, posset habere aliquem concursum effectivum, & aliquam operationem ad extra, quæ non esset communis alijs, sed ei propria & peculiaris; quod est contra communem sententiam Theologorum, qui docent opera Dei ad extra esse indivisa, & toti Trinitati communia. Sequela Majoris probatur; si enim paternitas v. g. ut virtualiter distincta ab essentia, & realiter à filiatione, & spiratione passiva, haberet rationem speciei, & objecti motivi in intellectu divina, posset etiam gerere vices speciei in intellectu creata, v. g. in visione beatifica: Sed hoc supposito, Pater haberet aliquam operationem, & concursum effectivum ad extra, qui esset illi proprius, & qui non conveniret Filio & Spiritui Sancto: Ergo &c. Major constat, idcirco enim divina essentia supplet, vel saltem supplere potest vices speciei impressæ in visione beatifica, quia habet rationem speciei in intellectu divina, cujus visio beatifica est quedam participatio: Ergo similiter si paternitas, ut virtualiter distincta ab essentia, habeat rationem objecti motivi, & speciei intelligibilis respectu divinæ intellectiōis, idem poterit præstare in intellectu creata, & gerere vices speciei in visione beatifica. Minor autem, in qua est difficultas, sic ostenditur. De ratione speciei intelligibilis est concurrere effectivè ad intellectualem, iuxta communem sententiam: sicut enim ex concursu maris & fœminæ gignitur proles, ita ex objecto & potentia paritur notitia, ut dicit Augustinus: Ergo si paternitas, ut distincta virtualiter ab essentia, & realiter à filiatione & spiratione, possit in visione beatifica gerere vices speciei intelligibilis, Pater in divinis poterit habere aliquem concursum effectivum, & aliquam operationem ad extra, quæ toti Trinitati non erit communis, sed ei peculiaris & propria.

108. Probatur quartò conclusio: Illud est objectum formale motivum divinæ intellectiōis, in quo Verbum Divinum per se primò assimilatur Patri: Atqui non assimilatur per se primò in attributis, & multò minùs in relationibus; aliàs communicaretur Filio paternitas, sicut natura: Ergo objectum motivum divinæ intellectiōis est sola essentia divina, ut distincta virtualiter à relationibus & attributis. Minor patet, Major probatur. Secunda persona procedit ut Filius, & ut Verbum, seu species expressa: Sed Verbum, aut species expressa, per se primò assimilari debet objecto formali motivo, & speciei impressæ; & actualissimè exprimere ac repræsentare quæ ab ipsa specie intelligibili per se primò repræsentantur: Ergo illud est objectum formale motivum divinæ intellectiōis, in quo Verbum Divinum per se primò assimilatur Patri.

Denique probatur conclusio: Objectum motivum intellectus divini, vel sunt omnia attributa, vel nullum, cum de omnibus eadem militet ratio: Sed est aliquod attributum, cui repugnat esse objectum formale motivum intellectus divini: Ergo id omni attributo repugnat, & consequenter sola divina essentia, ut distincta virtualiter ab attributis, est objectum formale motivum intellectus divini. Major constat, Minor probatur. Cui repugnat ad intellectualem actualem movere, repugnat esse objectum motivum intellectus: Sed volitioni divinæ repugnat ad intellectualem movere, cum volitio sit intel-

A lectione, saltem naturà, posterior, illamque necessariò supponat, vel ut causam effectivam, vel saltem ut regulam à qua dirigatur: Ergo volitioni divinæ repugnat esse objectum motivum intellectus divini.

Dices: Spiritus Sanctus procedit à Filio in genere principij productivi, & quasi effectivi; & tamen Filius procedit ex cognitione non solius Patris, sed etiam Spiritus Sancti (ut frequentius docent Theologi) & consequenter à Spiritu Sancto, ut objecto cognito procedit: Ergo quamvis cognitio sit principium regulans, imò efficiens volitionem, ut aliqui existimant, poterit à volitione, ut ab objecto causari, & objectivè moveri.

B Respondeo Spiritum Sanctum non esse objectum motivum cognitionis ex qua Verbum procedit, sed tantum terminativum: objectum autem purè terminativum, non concurrat effectivè ad volitionem, nec ad terminum illius: quare ex eo quod Verbum Divinum, ex cognitione Spiritus Sancti procedat, non sequitur Spiritum Sanctum esse principium illius. Caterum objectum motivum efficienter ad cognitionem concurrat: cum ergo stare non possit, quòd cognitio regulans volitionem, à volitione regulata efficiatur, divina volitio non potest habere rationem objecti motivi, respectu intellectiōis divinæ; quamvis Spiritus Sanctus sit objectum terminativum illius cognitionis, ex qua Verbum procedit.

§. IV.

Præcipue obiectiones solvuntur.

O Bjectiones primò: Essentia divina habet rationem speciei, & objecti motivi divinæ intellectiōis, prout est in se; quòd enim sit objectum motivum, non convenit ei per nostram considerationem: Sed essentia divina, ut est in se, est attributa & relationes, cum ab illis solùm per rationem nostram distinguatur: Ergo essentia divina, ut habet rationem speciei, & objecti motivi divinæ intellectiōis, attributa & relationes includit.

Respondeo concessà Majori, distinguendo Minorem: Essentia divina ut est in se, est attributa & relationes, identitate reali formali, concedo Minorem: virtuali, nego Minorem, & consequentiam. Ut enim essentia divina moveat ad intellectualem, & non attributa & relationes, sufficit virtualis distinctio, quamvis moveat prout est in se: sicut virtualis distinctio Paternitatis ab essentia, sufficit ut hæc communicetur Filio, & non communicetur paternitas; & distinctio virtualis naturæ à personalitate Filij, sufficit ut hæc immediatè uniatur humanitati, natura verò mediatè; distinctio etiam virtualis inter veritatem & bonitatem divinam, sufficit ut veritas & non bonitas specificet intellectum, & bonitas & non veritas specificet voluntatem, ut constabit ex dicendis disputatione sequenti. Unde sicut ista consequentia non valet: Intellectus specificatur à veritate ut est in se: Veritas ut est in se, est bonitas: Ergo specificatur à bonitate; quia veritas à bonitate virtualiter distinguitur: ita consequentia contra nos facta non tenet, ob similem distinctionem, quæ inter essentiam, attributa, & relationes versatur.

Dices: Quia divina essentia in se terminat visionem beatam, & in se est attributa & relatio-

nes, inferunt nostri Thomista infra quæst. 12. non posse videri essentiam, non visis attributis & relationibus: Ergo pariter ex eo quod moveat intellectum divinum, ut in se est, & ut sic fit attributa & relationes, rectè inferitur non posse essentiam movere ad intellectiõnem, nisi etiam attributa & relationes ad eam moveant.

Respondeo negando consequentiam & paritatem: Ratio discriminis est, quia in terminando cognitionem intuitivam, conveniunt omnes Dei formalitates, secùs autem in movendo; & ideo non potest una terminare cognitionem intuitivam, alterà non terminante: potest autem una movere, alterà non movente; etsi prout in se moveant. Sicut non potest veritas divina videri, latente bonitate: potest autem specificare intellectum, tanquam ratio formalis sub qua, bonitate non specificante: cuius ratio alia esse nequit, nisi quia in terminando conveniunt, secùs in specificando.

112. Objicies secundò: Objectum primarium, motivum vel terminativum intellectus divini, debet esse perfectissimum omnium quæ excogitari possunt: Sed ens divinum, ambiens naturam divinam, relationes, & attributa, est omnium perfectissimum: Ergo est objectum primarium intellectus divini. Major videtur certa, quia intellectiõni perfectissima assignari debet perfectissimum objectum. Minor etiam patet, quia ens divinum sic sumptum, est omnibus modis infinitum, cum non solum includat perfectiones spectantes ad lineam naturæ, sed etiam illas quæ pertinent ad rationes attributales.

Confirmatur: Ens divinum, ut ambiens naturam, relationes, & attributa, est actus purissimus, omnemque potentialitatem excludens: Ergo habet actualitatem requisitam ad rationem objecti formalis & primarij, motivi, vel terminativi intellectus divini.

113. Respondeo primò distinguendo Majorem: Debet esse omnium perfectissimum, quod possit habere rationem speciei intelligibilis, & identificari cum intellectu, sine distinctione virtuali, concedo Majorem. Si non possit habere hæc duo, nego Majorem. Ens autem divinum, ut ambit relationes & attributa, illas conditiones non habet, quia non identificatur cum intellectu divino, sine distinctione virtuali, nec habet rationem speciei intelligibilis: alioquin relatio Spiritus Sancti esset objectum motivum cognitionis essentialis, ut est in Patre, & sic prius naturà deberet esse productus Spiritus Sanctus, quam à Patre cognosceretur.

Secundò responderi potest, & in idem redit, objectum per se primò motivum divini intellectus, debet esse omnium perfectissimum, quod sit ejusdem puritatis & immaterialitatis cum intellectu, concedo Majorem. Si non sit, nego Majorem. Ens autem divinum, ut ambit naturam, relationes, & attributa, non est ejusdem puritatis, & immaterialitatis cum intellectu divino, ut constabit ex dicendis §. sequenti.

114. Ad confirmationem dicendum: Quod licet attributa & relationes habeant puritatem & actualitatem infinitam, quatenus apta sunt sibi realiter identificare existentiam increatam, tamen non habent tantam in propria linea attributi, quantam habet essentia in linea naturæ, & quanta requiritur ad rationem speciei & objecti motivi: quandoquidem non identificant sibi suam existentiam, sine distinctione virtuali, sicut facit

A essentia. Ad do quod essentia divina non obtinet rationem speciei, & objecti motivi, tam respectu sui, quam attributorum & relationum, ex eo solum quod est actus purissimus, & summè immaterialis, sed quia est actus purus, omnes Dei perfectiones radicaliter continens. Sicut enim licet natura Angeli, & illius proprietates, in eodem gradu immaterialitatis conveniant; sola tamen natura unitur intellectui proprio ut species, quia est radix cæterarum perfectionum: ita quamvis daretur, quod attributa & relationes essent ejusdem immaterialitatis & puritatis ac divina essentia, illa tamen sola esset species, quæ divinus intellectus omnia Dei prædicata cognoscit; quia est radix omnium illorum, ac proinde sufficiens ad omnia representanda.

B Objicies tertio: De ratione objecti formalis, tam motivi, quam terminativi, est distingui realiter, vel saltem virtualiter, ab intellectu: Sed divina essentia ne virtualiter quidem ab intellectu differt; cum hæc sint intra eandem lineam, & cum divina intellectio (ut supra ostendimus) sit naturæ divinæ constitutiva: Ergo divina essentia non potest esse objectum motivum vel terminativum divinæ intellectiõnis. Minor constat ex supra dictis, Major verò probatur. Objectum motivum se habet ut principium realiter, vel saltem virtualiter influens in intellectuõnem, mediante specie intelligibili, quæ intellectum complet & fecundat; item objectum formale terminativum, specificat ipsam cognitionem: Sed specificatio, & realis, aut virtualis influxus in cognitionem, sine reali, vel saltem virtuali distinctione, salvari nequeunt: Ergo de ratione objecti motivi est distingui, virtualiter saltem, ab intellectuõne.

C Respondeo negando Majorem: Cum enim intellectus intelligendo fiat res intellecta, ut docent Philosophi in libris de Anima, formalis ratio objecti non petit essentialiter distinctionem realem, aut virtuales ab intellectu & intellectuõne, sed potius unitatem & identitatem: distinctio verò & divisio inter illa, nascitur ex imperfectione & limitatione creaturæ, ut docet D. Thomas infra quæst. 14. art. 2. Itaque tantum abest quod intellectio, ut est analogicè communis Deo & creaturis, in supremo suo analogato (scilicet Deo) postulet ab objecto intellecto, realiter aut virtualiter distingui, quin potius petat oppositum, ut eruditè docent Salmanticenses Tract. 3. de scientia Dei, disp. 3. dubio 2. §. 2. & 4. Ad probationem ejusdem Majoris respondetur ex illorum doctrina, objectum motivum vel terminativum, quod est tale formaliter tantum, debere ab intellectuõne realiter, aut saltem virtualiter distingui; secùs tamen illud quod est tale formaliter eminenter: eo quod illud non influat in cognitionem, nec eam terminet, aut specificet formaliter, aut virtualiter, sed tantum æquivalenter. Essentia autem divina, solum habet rationem objecti motivi, vel terminativi divini intellectus, formaliter eminenter: quatenus eadem entitas & formalitas in Deo præstat diversa munia, quæ in rebus creatis per diversas entitates aut formalitates exercentur. Hæc responsio illustrari potest exemplo existentia, quæ licet in rebus creatis, realiter, aut saltem virtualiter, ab essentia distinguatur: eo quod habeat rationem termini respectu illius, illa tamen secundum communiorem Thomistarum sententiam, ne virtualiter quidem differt

D distinctio verò & divisio inter illa, nascitur ex imperfectione & limitatione creaturæ, ut docet D. Thomas infra quæst. 14. art. 2. Itaque tantum abest quod intellectio, ut est analogicè communis Deo & creaturis, in supremo suo analogato (scilicet Deo) postulet ab objecto intellecto, realiter aut virtualiter distingui, quin potius petat oppositum, ut eruditè docent Salmanticenses Tract. 3. de scientia Dei, disp. 3. dubio 2. §. 2. & 4. Ad probationem ejusdem Majoris respondetur ex illorum doctrina, objectum motivum vel terminativum, quod est tale formaliter tantum, debere ab intellectuõne realiter, aut saltem virtualiter distingui; secùs tamen illud quod est tale formaliter eminenter: eo quod illud non influat in cognitionem, nec eam terminet, aut specificet formaliter, aut virtualiter, sed tantum æquivalenter. Essentia autem divina, solum habet rationem objecti motivi, vel terminativi divini intellectus, formaliter eminenter: quatenus eadem entitas & formalitas in Deo præstat diversa munia, quæ in rebus creatis per diversas entitates aut formalitates exercentur. Hæc responsio illustrari potest exemplo existentia, quæ licet in rebus creatis, realiter, aut saltem virtualiter, ab essentia distinguatur: eo quod habeat rationem termini respectu illius, illa tamen secundum communiorem Thomistarum sententiam, ne virtualiter quidem differt

in Deo ab ejus essentia, quia non habet respectu illius rationem termini formaliter, sed formaliter eminenter.

§. V.

Resolvitur alia difficultas, & explicatur objectum formale terminativum intellectus divini.

117. **D**ico tertio: Objectum formale terminativum intellectus divini, non esse ens divinum ut sic, ut complectitur relationes & attributa, sed essentiam divinam, ut à relationibus & attributis virtualiter distinctam.

Probatur primò conclusio ex principiis supra statuis: Ut enim supra ostendimus, intellectus & objectum ejus primarium, debent convenire in gradu immaterialitatis: Sed sola divina essentia, cum divino intellectu in gradu immaterialitatis convenit: Ergo illa sola est objectum formale primarium intellectus divini. Minor probatur: Intellectus & intellectio divina, cum constituent metaphysicè naturam Dei, sunt re & ratione indistincta à sua existentia, & ultima actualitate; attributa autem, & relationes, in Deo virtualiter distinguuntur ab existentia, cum existant per existentiam ipsius essentiae, ut certum est de attributis, & ostendimus de relationibus in Tractatu de Trinitate: Ergo non sunt in eodem gradu actualitatis cum intellectu divino, nec consequenter in eodem gradu immaterialitatis.

*Disp. 3.
art. 6.*

118. Probatur secundò conclusio: Intellectio divina non distinguitur virtualiter à suo objecto primario: At si illud includeret formaliter relationes & attributa, divina intellectio virtualiter ab illo distingueretur: Ergo objectum formale terminativum intellectus divini, non includit relationes & attributa. Minor constat: relationes enim & attributa ab intellectu divina virtualiter distinguuntur. Major verò probatur: Intellectio divina (ut supra ostendimus) est divina naturæ constitutiva, ac proinde nihil supponit prius ratione: Sed hoc esset falsum, si virtualiter distingueretur à suo objecto formali terminativo; objectum enim ab intellectu virtualiter distinctum, est prius illà, quandoquidem est veluti causa illius: Ergo intellectio divina non distinguitur virtualiter à suo objecto primario.

119. Probatur tertio conclusio ratione fundamentali. Illud est objectum formale terminativum alicujus potentiae, quod ratione sui ab illa attingitur, & ratione cujus cetera attinguntur ab illa: Sed essentia divina, ratione sui à divino intellectu attingitur, attributa verò & relationes, ratione essentiae: Ergo hæc, ut ab illis virtualiter distincta, est objectum formale terminativum intellectus divini. Major constat exemplò colorati, quod est objectum formale terminativum potentiae visivæ; quia per se primò, & ratione sui, ab illa attingitur, cetera verò ratione ipsius. Minor etiam est evidens quantum ad primam partem, quæ asserit quod essentia divina ratione sui attingitur à divino intellectu: probatur verò quantum ad secundam, quæ affirmat attributa & relationes ratione essentiae attingi. Quod ratione sui non representatur intellectui divino, sed ratione essentiae, non cognoscitur ratione sui, sed ratione essentiae: Atqui attributa & relationes, non ratione sui, sed ratione essentiae representantur intellectui divino: Ergo non ratione sui, sed ratione essentiae cognoscuntur.

A Major est certa, nam idem ordo servatur inter objecta, in terminando cognitionem, ac in terminando representationem: unde quia ens rationis non representatur per propriam speciem, sed per speciem entis realis, ad cujus similitudinem confingitur, non primariò, sed secundariò ab intellectu nostro cognoscitur: nec alia ratione creaturæ secundariò cognoscuntur à Deo, nisi quia secundariò representantur per speciem, quæ divina intellectus intelligit. Minor verò probatur. Species quæ Deus intelligit, est sola divina essentia, ut §. præcedenti ostendimus: Sed divina essentia, ut species intelligibilis, seipsam solùm primò representat, alia verò ratione sui; vel quia illa eminenter continet, ut creaturas; vel quia in illis intimè includitur, ut attributa & relationes: Ergo attributa & relationes, non ratione sui, sed ratione essentiae, intellectui divino representantur.

B Confirmatur primò: Quia substantia Angeli non est species per se primò ordinata ad representandum, primò representat se, proprietates autem, & alias perfectiones, non ratione illarum, sed ratione sui: At divina essentia est species, non ordinata per se primò ad representandum alia; hæc enim ordinatio est imperfectio, soli enti intentionali conveniens: Ergo primò representat se, attributa verò & relationes solùm secundariò, & ratione sui.

C Confirmatur secundò: Quia creaturæ cognitæ à Deo, non uniantur ratione sui, ut species cum divino intellectu, non representantur ratione sui, sed ratione essentiae: Atqui etiam attributa & relationes, non uniantur ratione sui ut species, sed ratione essentiae divinae: Ergo non ratione sui, sed ratione essentiae representantur.

D Probatur ultimò conclusio, & rursus demonstratur, quòd essentia divina sit intellectui divino ratio objectiva cognoscendi relationes & attributa, & consequenter ejus objectum formale terminativum. In primis enim, quia divina essentia est infinita simpliciter in ratione speciei, non tantum est ratio cognoscendi seipsam per modum speciei, sed etiam creaturas, & omnia alia quæ cognoscuntur à divino intellectu: Sed etiam in ratione objecti est infinita simpliciter: Ergo non tantum est ratio objectiva cognoscendi seipsam, sed etiam relationes & attributa, omneque objectum à divino intellectu cognoscibile.

E Secundò: Quia ens reale ut sic, ratione sui cognoscitur à nostro intellectu, & alias per transcendentiam includitur in omni entitate creata, est illi ratio sufficiens cognoscendi quamlibet entitatem creatam: Sed divina essentia ratione sui cognoscitur à divino intellectu, & alias transcendit omnem perfectionem, & formalitatem divinam: Ergo est ratio objectiva intellectui divino cognoscendi omnem Dei formalitatem.

F Tertio: Ideo divina essentia est intellectui divino ratio ex parte objecti cognoscendi creaturas, quia illas continet eminenter: Sed etiam continet radicaliter attributa, & relationes: Ergo est ratio objectiva intellectui divino terminandi illorum cognitionem. Minor est evidens: Major verò patebit ex dicendis in tractatu de scientia Dei disputatione secunda, articulo primo & secundo, ubi varijs rationibus, & SS. Patrum auctoritatibus ostendimus, Deum non cognoscere creaturas immediatè in seipsis sed solùm in seipso, & in essentia sua tanquam in causa.